

TA'LIM MUASSASASI RAHBARLARINING HUQUQIY SAVODXONLIKNI RIVOJLANTIRISH

Ziyavitdinov Zafar Maxmudovich

Qo'qon universiteti

Ta'lim muassasalarining boshqaruvi yo'nalishi magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10421581>

Annotatsiya: Mazkur maqolada huquqiy savodxonlik, huquqiy savodxonlik fazilati, huquqiy ong, huquqiy savdaxonlikni rivojlantirish, huquqiy ta'limning integratsiyasi, muvofiqlik va mentorlik yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: huquqiy savodxonlik, huquqiy savodxonlik fazilati, huquqiy ong, huquqiy savdaxonlikni rivojlantirish, huquqiy ta'limning integratsiyasi, muvofiqlik va mentorlik

Huquqiy madaniyat uchun huquqiy ong zaruriy element ekanligini hisobga olgan holda shuni e'tirof etish kerakki, huquqiy ong bo'lishi uchun avvalo huquqiy savodxonlik juda zarurdir. Huquqiy savodxonlik fazilati shaxs – jamiyat – davlat munosabatlariga muhim ta'sir ko'rsatadi, hayotda mehnat faoliyatida yoki boshqa bir sohada yuzaga keladigan muammolarni adolatli va xolis hal qilish imkonini beradi[1].

Yuridik adabiyotlarda huquqiy savodxonlik tushunchasiga yakdil ta'rif berilmagan bo'lsa-da, ulardan quyidagicha tushuncha hosil qilish mumkin: huquqiy savodxonlik – bu yuridik matnlardagi atamalarni tushunish, ulardan umumiy xulosalar chiqarish va bu bilimlarni amaliyotda qo'llay olish qobilayatidir. Xorijiy yuridik adabiyotlar ham shunga yaqin mazmunni ifodalaydi, ya'ni shaxsning o'z huquq va majburiyatlarini tanishi, qaysi holatlar yuridik nizo ekanligini bilishi va ularga qonuniy yechim topa olishi, huquqiy axborotni qayerdan topishni, yuridik yordamni qayerdan va qanday qilib olishni, qonunchilik tizimida qaysi choralar borligini hamda protsessual tartibni bilishi huquqiy savodxonlik belgilari hisoblanadi[2].

N. Saburov fikricha, "huquqiy ong – bu ijtimoiy ongning shakllaridan biri bo'lib, kishilarda huquqqa, qonunchilikka, huquq-tartibotga va boshqa huquqiy hodisalarga nisbatan bo'lgan g'oyalar, his-tuyg'ular, tasavvurlar yig'indisidir"[3].

Ta'lim muassasasi rahbarlarining huquqiy savdaxonlikni rivojlantirish, o'quvchilarning ma'naviy, intellektual va jismoniy rivojlanishini ta'minlash uchun juda muhimdir. Bu savdaxonlik o'qituvchilar va o'quvchilar orasida qonun, huquqni tushunish, hurmat va mas'uliyatni o'rganish bilan bog'liq.

Rahbarlikda huquqiy savdaxonlikni rivojlantirishning asosiy yo'li ta'lim muassasasining huquqiy tizimini kuchaytirish bilan bog'liq. Bu, o'quvchilarga huquqiy bilimlari, huquqiy vazifalari va huquqiy mas'uliyatlari o'rgatish orqali amalga oshiriladi. O'quvchilar huquqiy savdaxonlikni o'rganib, jamiyatdagi o'z vazifalarini o'zlashtirish, huquqiy mas'uliyatlarni his qilish bilan bog'liq qonunni tushunishlari talab etiladi.

Bu maqsadga erishish uchun, rahbarlikning huquqiy savdaxonlikni rivojlantirish uchun quyidagi chora-tadbirlarga e'tibor berish kerak:

➤ Yo'nalishni bilish:

Rahbarlar o'quvchilarning huquqiy savdaxonlikni rivojlantirishga o'z hissalarini qo'shish uchun huquqiy bilimlarni oshirish va ularning huquqiy mag'lubiyatlarini tushuntirishga qodir bo'lishlari kerak.

➤ **Huquqiy ta'limning integratsiyasi:**

Ta'lim muassasalarining darslik va muvofiqliklarida huquqiy modullarning integratsiyasini ta'minlash zarur. Bu modullar o'quvchilarga muvofiqlik va huquqiy mas'uliyatlarni tushuntirish, o'zlarining huquq va vazifalarini o'rganish va qonuniy tushunishlari va qabul qilishlari mavzularini o'z ichiga oladi.

➤ **Ko'p to'plamlilik:**

O'quvchilarga huquqiy savodxonlikni o'qitishda, ko'p to'plamlilik keng tarqalgan bo'lishi kerak. Bu o'quvchilar uchun qonuning amaliy jihatini o'rganish va o'rganilgan bilimlarni amalda qo'llash imkoniyatini ta'minlaydi.

➤ **Amaliy ishlar:**

O'quvchilarning huquqiy savodxonlikni oshirish va rivojlantirish uchun darslar va amaliy mashq va dasturlar katta ahamiyatga ega. Bu ularda huquqiy mas'uliyatlarni o'rganish, muammolarni hal qilish va huquqiy qarorlarni o'zlarining ayblari mavzusidagi musbat amaliyotni amalga oshirish uchun mashq qiladi.

➤ **Muvofiqlik va mentorlik:**

Rahbarlar o'quvchilarga muvofiqlik va mentorlik imkoniyatini taqdim etish orqali ularning huquqiy savodxonlikni oshirishga yordam berishlari kerak. Bu o'quvchilar uchun huquqiy masalalarda yordam berish, huquqiy tushunishlarni mustahkamlash va huquqiy savodxonliklarini rivojlantirishda ko'maklashadi.

References:

1. Amirov Z. "Huquqiy xabardorlikni oshirish huquqiy ong va madaniyatni yuksaltirish vositasi sifatida" // Jamiyat va boshqaruv –2015. №3
2. <http://www.srdlawnotes.com/2016/03/legal-literary-and-objects-of-legal.html>
3. Saburov N., Saydullayev Sh. Davlat va huquq nazariyasi / O'quv qo'llanma. – Toshkent: TDYI, 2011. 74-bet.